

Олена Плигун

Суми, Сумський державний університет

Особливості словотвору термінів сучасної медицини

Медицина є однією з найдавніших галузей науки, понятійний апарат якої досить чітко розвинений. Існуюча терміносистема медичної справи, змінюється і постійно удосконалюється під впливом різноманітних процесів, що відбуваються як у мові, так і під впливом розвитку самої медичної науки, а також тих явищ, котрі відбуваються у суспільстві взагалі.

За останні роки суттєво активізувалось вивчення термінології теоретичної та практичної спрямованості. Це пов'язано з небувалим зростанням значущості термінології в сучасній мові, зокрема інтересу до термінотворення. Хоча проблеми словотвору в загальнолітературній мові привертають увагу як вітчизняних, так і зарубіжних науковців (Арнольд І. В., Бондаренко Н. Ю., Вінокур В. О., Вольфберг Д. М., Єнікєєва С.М., Зацний Ю.А., Ніколенко А. Г., Fleischer W., Heringer H., Vasconcellos M.), питання термінотворення залишаються відкритими для досліджень.

Відмінності підходів науковців щодо кількості способів словотворення зумовлені тим, що різні способи вербокреації змінюють свою активність і на певний час стають більш або менш продуктивними. Згідно з класифікацією Ніколенко А. Г. до продуктивних способів належать афіксація, конверсія, словоскладання та аббревіація, у той час як до непродуктивних – бленди, реверсія, звуконаслідування (Ніколенко 2007: 48).

Провідне місце серед способів утворення медичних термінів належить афіксації. Багатство словотвірних елементів, як правило, латинсько-грецького походження, але вкорінених в англійську мову, значною мірою задовольняє потреби побудови нових термінів (*contamination, caustic, introspection, intraventricular, sarcomatous*). Одним з найбільш продуктивних словотворчих елементів медичної термінології є грецький суфікс *-itis*, котрий означає «запальний процес», наприклад *pancreatitis, encephalitis, gastritis, rhinitis*. Даний суфікс не лише часто використовується в медицині, але і поширюється в лексику

інформаційних технологій та політики, не змінюючи своєї негативної, «хворобливої» конотації (*googleitis, boomeritis*).

Телескопія вважається менш продуктивним способом словотвору термінології медицини. Під телескопією розуміється утворення блендів (англ. *blendings, blends, fusions*) шляхом злиття повної чи часткової основи слова з повною чи частковою основою іншого слова. Наприклад: *fitness + ball – fitball, bio(logical) + (electro)nic – bionic, positive electron – positron, medical care – medicare*. У медичній практиці невід'ємним стало використання кетгуту – шовний матеріал, який використовують при різноманітних оперативних втручаннях. Нитки, котрі виготовляють з кишок великої рогатої худоби, з часом розсмоктуються під впливом ензиматичного процесу. Помилкове сприйняття походження слова, утвореного шляхом словоскладання, *cat gut* як *кишки коша*. Слово кетгут в англійській мові представляє собою приклад телескопії, оскільки відбулось злиття усіченої основи слова *cattle* і *gut*, внаслідок чого був утворений бленд *catgut*.

Іншим прикладом лексичної амальгами є *moxibustion* – традиційна східна терапія, представляє собою одночасно і точковий масаж, і припікання, з використанням висушеної рослини на кшталт полину. Слово закріпилось в англійській мові, але походить воно з японської та латинської мов, а саме від японського *mogusa* – *полін*, і *combustio* – *горіння*, тож термін буквально означає *горіння полину*.

Отже, для термінологічної лексики медицини, що певною мірою має інтернаціональний характер, важливими є як екстралінгвістичні фактори, що зумовлюють створення нових термінів, так і суто мовні явища, що відображають шляхи термінотворення.

Література

1. Зацний Ю. А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу / Юрій Антонович Зацний. – Львів: «ПАІС», 2007. – 228 с.
2. Ніколенко А. Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика / Андрій Георгійович Ніколенко. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 528 с.

3. Dictionary of Medical Terms CD-ROM 4th Edition. – CD-ROM © A&C Black Publishers Ltd 2005.

Бібліографічний опис

Плигун, О.А. Особливості словотвору термінів сучасної медицини / О.А. Плигун // Сучасні дослідження мови та літератури: матеріали Українсько-російської школи-конференції молодих учених (26-29 березня 2014 р.). - Донецьк: ДонНУ, 2014. - С.222-224.